

Õiguskantsler

Minister Hanno Pevkur
Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie nr

Meie 16.09.2013 nr 6-1/131171/1303963

Vallasekretär Piia Lipp
Jõhvi Vallavalitsus
iohvi@iohvi.ee

Märgukiri **Valimisliidu kontaktandmete väljastamine**

Lugupeetud härra minister ja proua vallasekretär

Õiguskantsleri poole pöördus avaldaja, kes soovis Jõhvis kandideerivate valimisliitude kontaktandmeid nii Jõhvi vallasekretärit kui ka Vabariigi Valimiskomisjonilt. Avaldaja lisas õiguskantslerile saadetud pöördumisele Jõhvi vallasekretäri vastuse, millest nähtuvalt vallasekretär keeldus soovitud teabe väljastamisest [avaliku teabe seaduse \(AvTS\) § 35 lg 1 p 12](#) alusel. Vabariigi Valimiskomisjonist vastati avaldajale, et komisjonil ei ole voli selliseid andmeid kolmandatele osapooltele edastada.

Avaldaja märkis õiguskantslerile esitatud kirjas, et tema hinnangul peaks olema elementaarne, et valijatel on võimalus valimisliidu kui võimaliku tulevase avaliku võimu teostajaga kontakteeruda, et täpsustada valimisliidu seisukohti olulistes küsimustes. Avaldaja palus õiguskantsleri seisukohta, kas seadust rakendati õigesti.

Valimisliitude esindajate kontaktandmete väljastamisest keeldumisele hinnangu andmiseks tuleb analüüsida avaliku teabe seadust ning kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadust (KOVVS).

AvTS § 35 lg 1 p 12 sätestab, et juurdepääsupiirang kehtestatakse teabele, mis sisaldab isikuandmeid, kui sellisele teabele juurdepääsu võimaldamine kahjustaks oluliselt andmesubjekti eraelu puutumatust. Viidatud juurdepääsupiirangut ei tuleks õiguskantsleri hinnangul kohaldada siiski juhul, kui isik on isikuandmed teabevaldajale edastanud ühiskonnaelu puudutavas küsimuses. Niisugusel seisukohal on ka Andmekaitse Inspektsioon (AKI) avaliku teabe seaduse üldjuhendi §-s 30: “AvTS-i § 35 lg 1 p 12 alusel ei saa piirangut kehtestada dokumendi sisule ega ka dokumendi saaja/saatja isikule, kui dokument ei käsitle inimese eraelu, vaid üksnes avalikku tegevust ja ühiskondlikke küsimusi.”¹

Isiklike sidevahendite andmete kohta selgitab AKI järgmist: “Isikliku kontaktteabe (kodune aadress, isiklik e-posti aadress ja telefoninumber jms) sattumine teabenõude korras või dokumendiregistri otseligiipääsu kaudu piiramatu hulga võõraste isikute kätte võib oluliselt

¹ Avaliku teabe seaduse üldjuhend § 30. Arvutivõrgus kättesaadav: <http://www.aki.ee/et/juhised>.

kahjustada tema eraelu puutumatust. See võib põhjustada rämpsposti adressaadiks sattumist ja muud soovimatut kontaktivõtmist. Seetõttu tuleb isiklikule kontaktteabele dokumendis seda piirang AvTS-i § 35 lg 1 p 12 alusel.”² Samas on AKI seisukohal, et kui isik osaleb kirjavahetuses ettevõtja vm organisatsiooni esindajana, võib eeldada, et ta ei kasuta isiklikke kontaktandmeid. Täiendavalt tuleb silmas pidada asjaolu, et eraelu kaitseb vaid füüsilisi isikuid.

[KOVVS § 31¹ lg 4](#) reguleerib, millised andmed valimisliidul tuleb esitada: „Valimisliidu kandidaatide registreerimiseks esitab valimisliidu volitatud esindaja valla või linna valimiskomisjonile teatise. Teatises esitatakse:

[---]

3) kirjalik seltsinguleping, milles sisalduvad vähemalt kahe valimisliitu juhtima õigustatud isiku nimed, isikukoodid, aadressid ja sidevahendite numbrid;

4) valimisliidu moodustanud hääleõiguslike Eesti kodanike ja Euroopa Liidu kodanike nimed, isikukoodid ja allkirjad.”

KOVVS 33 lõikes 5 sätestatakse, et valla või linna valimiskomisjon **ei avalda kandidaadi** isikukoodi, elukoha aadressi ega **sidevahendite numbreid**.

Eelnevast tuleneb, et valla või linna valimiskomisjonil on valimisliitu juhtima õigustatud isikute kontaktandmed. Juhul, kui need isikud on ka ise kandidaadid, ei tohi nende sidevahendite numbreid avaldada. Õiguskantslerile teadaolevalt on praktikas siiski paljudel juhtudel valimisliidu kontaktisikuteks isikud, kes ise ei kandideeri. Kuigi õiguskantslerile ei ole teada sellekohane praktika, võib eeldada, et valdavalt esitavad isikud kontaktandmetena oma isiklikud sidevahendid, sest nende esitamise eesmärk on võimaldada valimiskomisjonil valimisliiduga kontakteeruda.

Seega võib eelnenust teha järgmised järeldused:

- KOVVS ei nõua valimisliitude üldiste (avalikkusele mõeldud) kontaktandmete esitamist ega olemasolu. Valimisliidu esindajad võivad esitada oma isiklikud sidevahendid, pidades silmas kontaktide andmist üksnes suhtluseks valimiskomisjoniga.
- KOVVS keelab kandidaatide sideandmete avalikustamise.
- KOVVS on eriseadus AvTS suhtes, kuid ka AvTS kaitseb isiklikku kontaktteavet (nt valimisliidu mittekandideeriva esindaja kontaktandmeid).

Õiguskantsler peab oluliseks rõhutada, et Eesti võttis avaliku teabe seaduse vastuvõtmisega 15.11.2000 selge suuna avaliku võimu läbipaistvuse suunas. Valimisliidud, osaledes valimisprotsessis, taotlevad osalemist avaliku võimu teostamisel, mistõttu tuleb avaldaja tõstatatud küsimusega nõustuda. Avalikkusel peab olema võimalik valimisliidu üldkontaktide kaudu valimisliiduga soovi korral ühendust võtta.

Seetõttu palub õiguskantsler Teil, härra justiitsminister, kaaluda kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seadust täpsustava eelnõu algatamist, mis edaspidi nõuaks valimisliitudelt avalikkusele suunatud üldkontaktide esitamist.

Õiguskantsler palub Teil, proua vallasekretär, võtta ühendust Jõhvis kandideerivate valimisliitudega ning paluda neil esitada üldkontakt (nt valimisliidule eraldi loodud e-

² Avaliku teabe seaduse üldjuhend § 31, samas.

postiaadress) avalikkusega jagamiseks, ning esitada see avaldajale. Õiguskantsler möönab, et kehtivate seaduste valguses on üldkontakti andmine soovituslik, mitte kohustuslik, kuid kindlasti oleks selline vastutulek valimisliitude poolt põhiseaduse mõtet ja vaimu silmas pidades äärmiselt positiivne.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Hent Kalmo
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Teadmiseks: Vabariigi Valimiskomisjon
Andmekaitse Inspeksioon